

Yrkande
2023-03-22

M, D, L, KD

Yrkande angående Underlag för kompletterande budget februari 2023

Förslag till beslut

I kommunfullmäktige:

De generella statsbidragen utökas genom en förstärkning till kommunsektorn på 4 200 mnkr. Förstärkningen innebär för Göteborg ett ovillkorat tillskott på 237 mnkr i förhållande till vad som inarbetats i kommunfullmäktiges budget för 2023. Dessa medel är inte budgeterade och fördelas ut enligt nedan. Resterande medel reserveras i beredskap till välfärdens kärna.

1. Förskolenämnden tilldelas höjt kommunbidrag på 127 000 tkr för år 2023 och framåt.
2. Utbildningsnämnden tilldelas höjt kommunbidrag på 53 000 tkr för år 2023 och framåt.
3. Kulturnämnden tilldelas höjt kommunbidrag på 15 000 tkr för år 2023 och framåt.
4. Samtliga nämnder får i uppdrag att prioritera det kommunala grunduppdraget och den lagstadgade verksamheten inom välfärden.
5. Samtliga nämnder får i uppdrag att omfördela 150 mnkr år 2023 som avsätts kommuncentralt i beredskap till välfärdens kärna genom följande åtgärder:
 - a. Samtliga nämnder får i uppdrag att införa ett inköpsstopp av varor och tjänster som inte är direkt nödvändiga för att bedriva den lagstadgade verksamheten. Generellt undantag från inköpsstoppet är varor och tjänster som är kopplat till skola, lokalvård och vård- och omsorg.
 - b. Samtliga nämnder får i uppdrag att införa ett tillfälligt anställningsstopp för yrkesgrupper kommunikatörer, administratörer och andra ledningsfunktioner som inte innefattar första linjens chefer. Nämnder ska ges möjlighet att besluta om enskilda och synnerligen motiverade undantag från anställningsstoppet.
 - c. Samtliga nämnder får i uppdrag att tillämpa restriktiv användning av konsulter i staden. Konsultanvändningen inom varje verksamhet ska redovisas och beslut om ytterligare anrop ska godkännas av berörd nämnd eller styrelse.
6. Samtliga nämnder får i uppdrag att omgående genomlys och följa upp verksamhetens uppdrag och projekt för att pausa de som inte är nödvändiga att genomföra under år 2023 samt överväga om de kan avslutas helt.
7. Samtliga nämnder får i uppdrag att återredovisa underlag till kommunstyrelsen avseende omfördelningar i nämndernas kommunbidragsramar.
8. Kommunstyrelsen får i uppdrag att samordna uppdragen till samtliga nämnder att införa anställningsstopp, konsultstopp och inköpsstopp.
9. Samordningsförbundets begäran om utökat bidrag med 1 150 tkr år 2023 beviljas.
10. Minskningen av kommunbidrag enligt finansieringsprincipen rörande nämnden för funktionsstöd skjuts upp till kommande uppföljning.
11. Hemställan från Renova miljö AB om en höjning av lånetaket till 1 800 mnkr år 2023 beviljas.
12. I övriga bifalla tjänsteutlåtandet.

Yrkande

I tider av försämrad ekonomisk utveckling är det särskilt viktigt att utifrån de givna förutsättningarna kunna prioritera den grundläggande välfärden och tryggheten. Vi måste vara varsamma och noggranna med hur göteborgarnas gemensamma skattemedel och stadsbidragen används. Ytterligare resurser behöver frigöras för välfärden genom kraftfulla besparingar och omprioriteringar som är långsiktiga. Prioritering är svårt, men också nödvändigt för att skydda välfärden.

I det budgetförslag Moderaterna, Demokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna lagt för 2023 fanns, med vetenskap om den ekonomiska utvecklingen, genom prioriteringar redan 175 miljoner kronor reserverade till beredskap för välfärdens kärna. Dessa reserverade medel var utöver en liknande tilldelning till välfärden som i budgeten från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Moderaterna, Demokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna budgeterade för ett nollresultat inklusive denna beredskap för välfärden. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiets budget som beslutats i kommunfullmäktige har på grund av bristande prioritering ett stort underskott, saknar reserverade medel för beredskap och har därmed inga marginaler för att hantera välfärdens utmaningar. Då det tyvärr är denna budget som är beslutad behöver vi nu göra prioriteringar till välfärden utifrån mycket dåliga förutsättningar.

I det förslag till kompletteringsbudget som Moderaterna, Demokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna nu lägger fram prioriterar vi resurser till förskolenämnden och utbildningsnämnden så att den akuta situationen kan hanteras och uppsägning av välfärdspersonal undvikas. Samtidigt reserverar vi totalt 192 mnkr i beredskap till välfärdens kärna genom omfördelningar för att ha utrymme i ordinarie budgetprocess att kunna prioritera välfärden. Utöver nämnderna ovan kan det bli aktuellt att förstärka inom t.ex. äldre, vård- och omsorgsnämnden och nämnden för funktionsstöd. Det ska inte råda någon tvekan om att välfärden kommer att prioriteras framför annan verksamhet. De välfärdsnämnder som idag har utmaningar med finansiering av de kommunala grunduppdragen bör avvakta ordinarie budgetprocess och inte genomföra neddragningar av välfärdspersonal som arbetar nära barn, elever och brukare. Noterbart är att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet väljer att prioritera en rad småpotter till olika nämnder, varav flera poster inte gäller det kommunala välfärdsuppdraget, i stället för att koncentrera medlen till förskola och gymnasium där de akuta behoven finns. Det är ett annat val och en annan prioritering.

Förskolenämnden får en förstärkning på 127 miljoner kronor för att hantera den akuta situationen. Förstärkning ska oavkortat fördelas ut till förskolorna via höjd barnpeng. Många förskolor har redan idag en pressad situation och förskolenämndens tilldelning för 2023 enligt budgeten från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet svarar inte upp mot löne-, pris- och hyresökningar. Inte heller Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiets förslag till tilldelning i kompletteringsbudgeten gör detta. Förskoleförvaltningen är i sina rapporter tydlig med att den rödgröna budgeten innebär större barngrupper och fler barn per personal då personaltätheten tvingas minska samtidigt som antalet barn på förskolorna måste öka. Barngruppernas storlek ligger redan i dag långt över Skolverkets rekommendationer och andelen förskollärare har minskat de senaste åren. Vi ser uppenbara risker med att de nedskärningar som nämnden kommer tvingas genomföra bidrar till en kvalitetssänkning som drabbar barnen med sämst förutsättningar hårdast. Det riskerar även att leda till försämrad arbetsmiljö med ökade sjukskrivningar och personalflykt som följd. Förskoleförvaltningen har redan idag bland stadens högsta sjuktal och stora problem med att rekrytera och behålla utbildad personal. Det är förskolan som lägger grunden för den fortsatta skolgången, motverkar segregation och bidrar till ett mer jämlikt samhälle. Alla förskolebarn ska få förutsättningar att rustas med självkänsla, nyfikenhet, trygghet och språk. Det är självklart att prioritera resurser till

förskolan där grunden läggs för en lyckad skolgång och ett tryggare Göteborg.

Utbildningsnämnden får en förstärkning på 53 miljoner kronor för att i första hand hantera utbyggnaden av Polhemsgymnasiet och ökade kostnader på gymnasiesärskolan. Det behövs dock ytterligare tillskott på 30 miljoner för att lindra de effekter som löne-, pris- och hyresökningar för med sig. Det är för oss omöjligt att ställa oss bakom de konsekvenser som styrets förslag skulle innebära. Ytterligare elever i varje klass, lägre lärartäthet, nedskärningar på elevhälsan och försämrade skolbibliotek är något som gymnasieskolan i Göteborg inte bör ställas inför. Gymnasieskolan i vår kommun har redan en elevpeng som är slimmad. En neddragning från denna nivå kan inte göras utan allvarliga konsekvenser. Utbildningsnämndens tilldelning av ram utgår dessutom från volymförändringar enligt befolkningsprognoser för Göteborgselever i målgruppen 16–18 år. Detta behöver ses över då det finns elever som läser gymnasiet på fyra år, vilka idag saknar finansiering.

Kulturnämnden får en förstärkning på 15 miljoner för att även framöver kunna prioritera mediainköp till biblioteken på en rimlig nivå.

För att helhjärtat kunna skydda välfärden och säkerställa dess finansiering behövs samtidigt kraftfulla spar- och effektiviseringsåtgärder i stadens alla verksamheter. Moderaterna, Demokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna lanserar därför ett paket med omedelbara omfördelningar som omfattar inköpsstopp, anställningsstopp, konsultstopp samt stopp för ej nödvändiga uppdrag och projekt. Under 2023 ska nämnder och bolagsstyrelser spara och effektivisera sammantaget 150 mnkr jämfört med beslutad budget. Stoppuppdragen fördelas ut till nämnder och styrelser att hantera i sin verksamhet och kommunstyrelsen får ansvar för att samordna uppdragen. Från och med år 2024 ska 350 mnkr sparas och omfördelas årligen. Detta är ett mer omfattande grepp som även kräver att stadsledningskontoret nyttjar sin kompetens och helhetssyn för att identifiera verksamhet som kan avvecklas eller effektiviseras.

Personalvolymen har under det gångna decenniet ökat kraftigt. Staden har förvisso växt och ny lagstiftning samt politiska ambitioner påkallar fler anställda. Ökningen kan dock inte endast förklaras med detta. Vi motsätter oss inte fler lärare i klassrummet eller fler händer i vård- och omsorgen. Däremot behöver staden se över och mot bakgrund av de utmaningar staden nu står inför, med kraft bromsa utvecklingen gällande vissa yrkesgrupper såsom kommunikatörer, administratörer och andra ledningsfunktioner som inte innefattar första linjens chefer. Det kan finnas särskilda skäl till att ändå anställa ovan nämnda yrkeskategorier. Nämnder ska i därför ges möjlighet att fatta sådana beslut i undantagsfall.

Samtliga nämnder får i uppdrag att tillämpa restriktiv användning av konsulter i staden. Konsultanvändningen inom varje verksamhet ska redovisas och beslut om ytterligare anrop ska godkännas av berörd nämnd eller styrelse. Särskilt ska konsulter kopplade till ledning, vision, strategi, kommunikation samt organisations- och projektutveckling undvikas. I verksamhet som till stor del bedrivs genom konsultstöd, såsom exploateringsverksamheten och planverksamheten, kan det vara motiverat att nämnden gör undantag för specialistkompetens.

Den höga nettokostnadsutvecklingen behöver minska och ställer allt högre krav på att prioritera den kommunala kärnverksamheten. För att dämpa den höga utvecklingen föreslår vi en rad besparingsåtgärder för att minska onödig byråkrati och administration. Årligen köper Göteborgs Stad in varor och tjänster för cirka 26 miljarder kronor. För att dämpa den höga kostnadsutvecklingen är det helt avgörande att stadens inköpspriser sänks och att den totala inköpsvolymen minskar. Staden behöver därför införa ett inköpsstopp för varor och tjänster som inte är väsentliga för att bedriva den kommunala

kärnverksamheten. Ett generellt undantag är varor och tjänster kopplat till brukare och elever. Detta undantag omfattar bland annat läromedel och sjukvårdsmaterial. Den kommunala servicen ska inte påverkas av beslutet om inköpsstopp.

Vi prioriterar välfärdens kärna. En sådan inriktning är av särskild vikt i tider av ekonomiska utmaningar. Detta betyder att en rad kostnadsdrivande uppdrag som det rödgröna styret vill genomföra under året inte bör genomföras, bland annat handlar det om att införa ett pilotprojekt kring medborgarbudget, införa arbetstidsförkortning, utökad byråkrati kopplat till miljö- och klimatprogrammet, att påskynda byggandet av gång- och cykelbron över älven, starta upp kommunal grön rehab och inrättandet av en central samordningsfunktion för Agenda 2030-arbetet. Parallellt med att ett antal kostsamma uppdrag lyfts bort måste varje nämnd noggrant gå igenom sin budget för att där identifiera all verksamhet som inte hör till nämndens centrala ansvarsområden. Det torde då finnas möjligheter att på nämndnivå göra interna omdisponeringar som bättre harmonierar med vad kommunens primära ansvar är. Ett exempel är att idrott- och föreningsnämnden kan omfördela medel som avsatts för avgiftsfritt inträde för bad och oklara satsningar på kvinnligt idrottande till föreningsbidrag för att stötta föreningslivet i en tid där de drabbas av ökade kostnader på grund av skenande inflation och ökade hyror. Exploateringsnämnden kan begränsa aktiviteterna inom stadsnära odling till att under 2023 omfatta förvaltning av befintliga koloniområden.